KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXIX

STUDIA POŚWIĘCONE EPOCE POWSTANIA STYCZNIOWEGO

Nr 4

WARSZAWA 1962

POLSKA AKADEMIA NAUK INSTYTUT HISTORII 1962

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXIX

4

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE WARSZAWA 1962

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor, Stanisław Herbst, Witold Kula, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy, Tadeusz Łepkowski, Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Marian H. Serejski

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARIAT

Krzysztof Groniowski, Ryszard Kołodziejczyk, Stanisław Trawkowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 310261

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE Warszawa, Micdowa 10

Nakład 2.230 (2.056 + 174)	Oddano do składania 16.VIII.1962 r.
Ark. wyd. 21,25, ark. druk. 14,25	Podpisano do druku w grudniu 1962 r.
Papier sat. kl. V, 70 g.	Druk ukończono w grudniu 1962 r.
Cena zł 30.—	Zamówienie nr 1661/62. H-76

содержание

Стефан Кеневич — Накануне сотой годовщины январского восстания	799
Збигнев Станкевич — Вопрос сервитутов в реформе Велёпольского 1861—1862 гг.	819
Давид Файнгауз — Некоторые вопросы январского восстания на Ковенщине	835
Францишка Рамотовска — Царское правительство и патриотические демонстрации в Королевстве Польском (Период наместничества	
М. Горчакова)	853
Ирена Кобердова — Россия перед лицом январского восстания Кжиштоф Гронёвски — Борьба Милютина с Бергом (Спор по вопросу реорганизации Королевства Польского после событий 1863 г.)	875 891
inpocy peoplatinadam responsabella frombenero nocine coolinia 1000 1.7.	001
дискуссии и полемика	
Збигнев Станкевич — О демократизации январского восстания .	907
Анджей Зайончковски — Варшавская интеллигенция после восстания	913
Ежи Гедимин — Предположения, описательная методология, ком- ментарии (Ответ И. Дуткевичу)	917
MISCELLANEA	
Польская общественность в Соединенных Штатах Северной Америки и восстание 1863 г. — Кристина Мужиновска	923
Январское восстание в воспоминаниях Станислава Тарновского о брате Юлиуше— Елигиуш Козловски, Богуслав Ратусиньски	927
"Исповедь" Госляра — Роман Роздольски	932
О положении рабочих тяжелой промышленности в Королевстве Польском — Эльжбета Качиньска, Казимеж Песович	941
РЕЦЕНЗИИ	857
хроника	991
письма к редакцию	1020
TABLE DES MATIERES	
Stefan Kieniewicz — A la veille de loo-e anniversaire de l'Insur-	
rection de Janvier 1863	799
Zbigniew Stankiewicz — Servitudes et les réformes de Wielopolski (1861—1862)	819
Dawid Fajnhauz — Quelques problèmes de l'Insurrection de Janvier dans la province de Kowno	835
Franciszka Ramotowska — Gouvernement tsariste et manifesta-	
tions patriotiques dans le Royaume de Pologne (l'ère de Gorczakow),	853
Irena Koberdowa — La Russie et l'Insurrection de Janvier	875
Krzysztof Groniowski — Milutin et Berg. Conflit concernant la réorganisation du Royaume de Pologne après l'année 1863	891

DISCUSSIONS ET POLÉMIQUES

Zbigniew Stankiewicz — Quelques remarques sur la démocratisation de l'Insurrection de Janvier Andrzej Zajączkowski — Milieu intellectuel de Varsovie après-l'Insurrection Jerzy Giedymin — Hypothèses, méthodologie descriptive, éclaircissement (réponse aux remarques de Józef Dutkiewicz)		
Pinsurrection 913 Jerzy Giedymin — Hypothèses, méthodologie descriptive, éclaircissement (réponse aux remarques de Józef Dutkiewicz) 917 MISCELLANEA Polonais aux Etats-Unis de l'Amerique et l'Insurrection de 1863 — Krystyn a Murzynowska 923 L'insurrection de 1863 dans les souvenirs de Stanisław Tarnowski de son frère Juliusz — Eligiusz Kozłowski, Bogusław Ratusinski 932 "Confession" de Goslar — Roman Rozdolski 932 Remarques sur la situation des ouvriers de l'industrie lourde dans le Royaume de Pologne — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz 941 COMPTES RENDUS ET CRITIQUES 957 CHRONIQUE 991 CORRESPONDANCE 1020 SPIS TRESCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego 799 Zbigniew Stankiewicz — Sprawa serwitutów w reformach Wielopolskiego 1861—1862 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczyźnie 752 Franciszka Ramotowska — Rząd rosyjski wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) 755 Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizację Królestwa Polskiego po r. 1863) 891 DYSKUSJE I POLEMIKI Zbigniew Stankiewicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 1862 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) 913 MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 292 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie		907
MISCELLANEA Polonais aux Etats-Unis de l'Amerique et l'Insurrection de 1863 — Krystyna Murzynowska Polonais aux Etats-Unis de l'Amerique et l'Insurrection de 1863 — Krystyna Murzynowska L'insurrection de 1863 dans les souvenirs de Stanislaw Tarnowski de son frère Juliusz — Eligiusz Kozłowski, Bogusław Ratusinski 927 "Confession" de Goslar — Roman Rozdolski 932 Remarques sur la situation des ouvriers de l'industrie lourde dans le Royaume de Pologne — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz 941 COMPTES RENDUS ET CRITIQUES 957 CHRONIQUE 991 CORRESPONDANCE 979 CORRESPONDANCE 979 Zbigniew Stankiewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego 1861—1862 199 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczyśnie 283 Franciszka Ramotowska — Rząd rosyjski wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) 853 Irena Koberdowa — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego 786 Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizacje Królestwa Polskiego po r. 1863) 875 Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizacje Królestwa Polskiego po r. 1863) 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 908 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) 907 MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 923		013
MISCELLANEA Polonais aux Etats-Unis de l'Amerique et l'Insurrection de 1863 — Krystyn a Murzynowska 923 L'insurrection de 1863 dans les souvenirs de Stanisław Tarnowski de son frère Juliusz — Eligiusz Kozłowski, Bogusław Ratusinski 932 "Confession" de Goslar — Roman Rozdolski 932 Remarques sur la situation des ouvriers de l'industrie lourde dans le Royaume de Pologne — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz 941 COMPTES RENDUS ET CRITIQUES 957 CHRONIQUE 991 CORRESPONDANCE 1020 SPIS TRESCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego 799 Zbigniew Stankiewicz — Sprawa serwitutów w reformach Wielopolskiego 1861—1862 819 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczźnie 835 Franciszka Ramotowska — Rząd rosyjski wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) 853 Irena Koberdowa — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego 875 Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizację Królestwa Polskiego po r. 1863) 891 DYSKUSJE I POLEMIKI Zbigniew Stankiewicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 913 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) 923 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie		310
Polonais aux Etats-Unis de l'Amerique et l'Insurrection de 1863 — Krystyn a Murzynowska 923 L'insurrection de 1863 dans les souvenirs de Stanisław Tarnowski de son frère Juliusz — Eligiusz Kozłowski, Bogusław Ratusinski 927 "Confession" de Goslar — Roman Rozdolski 932 Remarques sur la situation des ouvriers de l'industrie lourde dans le Royaume de Pologne — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz 941 COMPTES RENDUS ET CRITIQUES 957 CHRONIQUE 991 CORRESPONDANCE 991 CORRESPONDANCE 1020 SPIS TREŚCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego 799 Zbigniew Stankiewicz — Sprawa serwitutów w reformach Wielopolskiego 1861—1862 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczyźnie 835 Franciszka Ramotowska — Rząd rosyjski wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) 853 Irena Koberdowa — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego 875 Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizację Królestwa Polskiego po r. 1863) 891 DYSKUSJE I POLEMIKI Zbigniew Stankiewicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 913 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) 917 MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 923 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie		917
L'insurrection de 1863 dans les souvenirs de Stanishaw Tarnowski de son frère Juliusz — Eligiusz Kozlowski, Bogusław Ratusinski	MISCELLANEA	
L'insurrection de 1863 dans les souvenirs de Stanishaw Tarnowski de son frère Juliusz — Eligiusz Kozlowski, Bogusław Ratusinski	Polonais aux Etats-Unis de l'Amerique et l'Insurrection de 1863 — Kry-	
frère Juliusz — Eligiusz Kozłowski, Bogusław Ratusinski	styna Murzynowska	923
Remarques sur la situation des ouvriers de l'industrie lourde dans le Royaume de Pologne — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz	frère Juliusz — Eligiusz Kozłowski, Bogusław Ratusin-	
Remarques sur la situation des ouvriers de l'industrie lourde dans le Royaume de Pologne — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz	ski	927
Royaume de Pologne — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz	"Confession" de Goslar — Roman Rozdolski	932
Piesowicz COMPTES RENDUS ET CRITIQUES CHRONIQUE SPIS TRESCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego Z bigniew Stankiewicz — Sprawa serwitutów w reformach Wielopolskiego 1861—1862 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczyźnie Franciszka Ramotowska — Rząd rosyjski wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) Irena Koberdowa — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizację Królestwa Polskiego po r. 1863) DYSKUSJE I POLEMIKI Z bigniew Stankiewicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 923 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie		
COMPTES RENDUS ET CRITIQUES 991 CORRESPONDANCE 1020 SPIS TRESCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego 799 Z bigniew Stankiewicz — Sprawa serwitutów w reformach Wielopolskiego 1861—1862 819 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczyźnie 835 Franciszka Ramotowska — Rząd rosyjski wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) 853 Irena Koberdowa — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego 875 Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizację Królestwa Polskiego po r. 1863) 891 DYSKUSJE I POLEMIKI Z bigniew Stankiewicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 913 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedz na uwagi Józefa Dutkiewicza) 917 MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 923 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie		941
CHRONIQUE SPIS TRESCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego		
SPIS TREŚCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego		
SPIS TRESCI Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego		
Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego	CORRESPONDANCE	1020
Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania styczniowego		
niowego Z bignie w Stankie wicz — Sprawa serwitutów w reformach Wielopolskiego 1861—1862 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczyźnie Rowieńszczyźnie Rowieńszczyźnie Rowieńszczyźnie Rospiskiego pościeli wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) Krzysztof Groniowski — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego Ropoleczeństwa Polskiego po r. 1863) Ropoleczeństwa Polskiego po r. 1863) Ropoleczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie	SPIS TREŚCI	
niowego Z bignie w Stankie wicz — Sprawa serwitutów w reformach Wielopolskiego 1861—1862 Dawid Fajnhauz — Niektóre zagadnienia powstania styczniowego na Kowieńszczyźnie Rowieńszczyźnie Rowieńszczyźnie Rowieńszczyźnie Rospiskiego pościeli wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa) Krzysztof Groniowski — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego Ropoleczeństwa Polskiego po r. 1863) Ropoleczeństwa Polskiego po r. 1863) Ropoleczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie	Stefan Kieniewicz — W przededniu 100 rocznicy powstania stycz-	
polskiego 1861—1862		799
polskiego 1861—1862		
na Kowieńszczyźnie	polskiego 1861—1862	819
triotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gorczakowa)		835
Irena Koberdowa — W sprawie stosunku Rosji wobec powstania styczniowego	triotycznych w Królestwie Polskim (Okres namiestnictwa M. Gor-	853
Styczniowego 875 Krzysztof Groniowski — Walka Milutina z Bergiem (Spór o reorganizację Królestwa Polskiego po r. 1863) 891 DYSKUSJE I POLEMIKI Z bigniew Stankiewicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 913 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) 917 MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 923 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie		
pyskusje i polemiki Z big nie w Stankie wicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego	styczniowego	875
Z big nie w Stankie wicz — Uwagi o demokratyzacji powstania styczniowego 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 913 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) 917 MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 923 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie		891
niowego 907 Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych 913 Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza) 917 MISCELLANEA Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska 923 Powstanie 1863 roku w wspomnieniach Stanisława Tarnowskiego o bracie	DYSKUSJE I POLEMIKI	
Andrzej Zajączkowski — O inteligencji warszawskiej w latach popowstaniowych	Zbigniew Stankiewicz — Uwagi o demokratyzacji powstania stycz-	
popowstaniowych	niowego	907
Jerzy Giedymin — Hipotezy, metodologia opisowa, wyjaśnianie (Odpowiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza)		913
powiedź na uwagi Józefa Dutkiewicza)		
Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska		917
Społeczeństwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. wobec powstania 1863 r. — Krystyna Murzynowska	MISCELLANEA	
1863 r. — Krystyna Murzynowska		
	1863 r. — Krystyna Murzynowska	923
		927

"Spowiedź" Goslara — Roman Rozdolski	932
Uwagi o położeniu robotników przemysłu ciężkiego w Królestwie Polskim — Elżbieta Kaczyńska, Kazimierz Piesowicz	941
RECENZJE	
Proces Romualda Traugutta i członków Rządu Narodowego. Akta Audytoriatu	
Polowego z lat 1863/1864 — Ryszard Bender	957
J. Zamoyska, Wspomnienia — Adam Lewak	960
Henryka Schmitta listy do żony — Krystyna Śreniowska	961
I. Koberdowa, Wielki Książe Konstanty w Warszawie 1862—1863 — Krzysz- tof Groniowski	963
R. Bender, Ludność miejska Lubelskiego w akcji przedpowstaniowej w latach 1861—1862 — Józef Tomczyk	965
A. F. Smirnow, Rewolucionnyje swiazi narodow Rossi i Polszi 30-60 gody	
XIX wieka — Stefan Kieniewicz	969
V. Borodovcak, Ohlas pol'skeho povstania roku 1863 na Slovensku. Slovensky polonofili a spolupraca demokratickych sil Rakuska v boji proti	
petrohradskemu a videnskemu absolutizmu — Halina Chamerska	974
St. Bóbr-Tylingo, Stany Zjednoczone A. P. a powstanie styczniowe	976
M. Kukiel, Dzieje Polski porozbiorowe 1795—1921 — Józef Dutkiewicz G. P. Ryndziunskij, Gorodskoje grażdanstwo doreformiennoj Rossii —	978
Józef Mazurkiewicz	984
"Rocznik Warszawski" — Tadeusz Łepkowski	987
KRONIKA	
XX rocznica powstania Polskiej Partii Robotniczej — Janusz Gołę-	001
biowski	991
Obrony prac doktorskich	997
Obrady Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olsztynie — Janusz Jasiński	1005
Dyskusja nad tzw. kryzysem gospodarczym XVII w	1008
szard Orłowski	1008
Delegacja historyków polskich w Jugosławii	1010
Kongres Historii Azji — Jan Milewski	0012
LISTY DO REDAKCJI	
W sprawie listów Polaków do Marksa i Engelsa — Jerzy W. Borejsza,	1020

